

Vi tar AMS-målerne for retten!: Statusrapport februar 2020

Denne teksten ble først publisert som bloggpost på <http://einarflydal.com> den 07.02.2020

Hva skjer i aksjonen «Vi tar AMS-målerne for retten!»? Her kommer en statusrapport over aktivitetene per dato.

Helserisiko og stengningstrussel som grunnlag for rettsprosess

Status: pågår

Vår angrepsvinkel har hittil først og fremst vært *helseproblemene knyttet til trådløs kommunikasjon* fra AMS-målerne. For på dette punktet er lettest å vinne fram juridisk: Fjellet av forskning som viser helseskader, gjør det entydig klart at helse i det minste er en «*ikke åpenbart urimelig*» innvending. Og da har selskapene leveringsplikt og kan ikke stenge strømmen om kunden nekter å skifte ut sin gamle måler.

Dette forstår nettselskapene nå. De forstår at de har *leveringsplikt* så lenge det foreligger *en ikke åpenbart urimelig innvending*, og de forstår at helse er nettopp det. Får nettselskapene et prosessvarsel mot seg når de truer med å stenge strømmen, legger de derfor stengningstrusselen død så ikke leveringsplikt og helse skal bli tema i en rettsal. *Hvis nettselskapet truer med å stenge strømmen, så bruk malen du finner i [bloggpost 22.01.2020](#). Men først må du ha søkt fritak - med eller uten legeattest.*

Nettselskapene trakk seg i så godt som alle de sakene av dette slaget som vi engasjerte oss i i fjor. *Dersom nettselskapet ditt opprettholder stengningstrusselen etter at du har fulgt oppskriften, vil vi gjerne ha [kontakt](#) med deg!*

Den siste av fjorårets forsøk på å få pilot-saker for retten, endte i lagmannsretten, men da over hvor mye nettselskapet skulle betale av kundens advokatkostnader. Kunden krevde full dekning av sine saksomkostninger, fikk ikke det i tingretten, og anket til lagmannsretten. Lagmannsretten ga kunden medhold i at tingrettsdommen var feil. Saken endte med forlik i stedet for nye og kostbare runder i Tingretten.

Etterlysning: Har du en ny sak til oss?

For å få fastslått i retten at stengning ikke er en lovlig trussel når innvendingen er basert på helse, reiste vi før jul enda *en ny pilotsak*. Den ligger nå i ro av prosessmessige grunner.

Så vi vil gjerne ha flere pilotsaker snarest. ***Ta kontakt dersom du har fått installert AMS-måler, blitt syk deretter på måter som kan knyttes til AMS-måleren, men ikke har fått legeattest og har søkt, men ikke fått fritak. Vi vil gjerne ha [kontakt](#) med deg! Du kan være saken vi trenger!***

Klage til Sivilombudsmannen over svikt i forvaltningen

Status: Avventer behandling

Som nevnt i [bloggpost 06.02.2020](#), har vår advokat levert en omfattende *klage til Sivilombudsmannen*. Saken gjelder feilhåndtering og svikt i forvaltningen - både i Helsedirektoratet, i NVE/OED og i DSA. Klagen retter seg altså mot den sentrale statsforvaltningen, ikke mot nettselskapene. Du kan lese klagen [HER](#).

Sivilombudsmannen går ikke dypt inn i faglig stoff, men tar opp saker der forvaltningens regelverk brytes, og det er normalt at kritikk fra Sivilombudsmannen tas til følge. Saken kan derfor ha stor virkning. Men behandlingen av klagen vil ta tid. Vi snakker om måneder. Aller først skal

Sivilombudsmannen vurderer om han skal se nøyere på saken. Vi har nettopp fått beskjed om vil ta 6 - 8 uker. Så da er vi raskt i midten av april. Deretter skal selve vurderingen foregå. Og da er det raskt sommer.

Skitten strøm og tekniske egenskaper

Status: Testing og utredning under forberedelse

Vi skal snart i gang med tekniske tester av alle de tre målermerkene som installeres i Norge. I amerikanske tester er det ikke bare funnet helseproblemer, men også sikkerhetsproblemer, blant annet brannfare. Vi ønsker å sjekke hvilke av disse funnene som også gjelder for de målerne som installeres her.

Helseproblemene vi kan observere at enkelte el-overfølsomme har, selv når nye målere monteres uten kommunikasjon, kan sannsynligvis knyttes til *skitten strøm* som tilføres - eller slippes gjennom - av måleren. Kort fortalt får skitten strøm husets ledningsnett til å sende pulser som en antenne, med risiko for biologiske reaksjoner fra pulser i det elektriske feltet. Omfanget av skitten strøm fra de målerne som installeres i Norge, har ikke vært systematisk testet. Installasjon av ferritt-ringer eller filtre for skitten strøm synes å hjelpe for noen, men slett ikke for alle. Det koster fort 15 000 kr eller mer, og kunden må selv ta kostnaden.

Det kan også tenkes at det oppstår andre slags elektriske forstyrrelser når målerne installeres.

Gjør vi interessante funn under testingen (se over), kan de bli viktige argumenter å bruke for dem som er sterkt el-overfølsomme og som vil beholde gammel måler, eller få tilbake en gammel måler de tåler bedre.

Ingen planer om å få skitten strøm rettslig vurdert

Det foreligger omfattende vitenskapelig litteratur som godtgjør at skitten strøm kan gi helseplager. Det har vært velkjent i lang tid, men er underspillt på samme måte som virkningene av mikrobølger. Dette er elementær bransjekunnskap for elektrikere, men det er også et avansert forskningsfelt. En rekke el-overfølsomme har problemer med skitten strøm, og passer godt på hva slags apprater de tar inn i huset og hvor mye de står tilkoplede.

Anbefalte grenseverdier i Norge er satt utfra den tanke at de skal beskytte mot oppvarming og mot direkte nervestimulering, som f.eks. kan gi synsforstyrrelser i kraftverkenes dynamohaller. Mer raffinerte påvirkninger, som diffuse symptomer, kreft, hjerteproblemer og diabetes, blir i all hovedsak avvist av den stråleverntradisjonen vårt land holder seg til.

Vi har ikke villet bruke innsamlede midler til å ta opp saker der folk nekter enhver utskifting av gammel måler til ny måler av helsegrunner - selv om den nye er uten trådløs kommunikasjon. Grunnen er ganske enkelt en vurdering av hvor vanskelig det er å vinne fram:

«Skitten strøm» er et ukjent begrep for de fleste, og selv om alle innen elektro kjenner til at «spiker» i strømmen (eng. spikes, altså gnister) kan være ubehagelige og farlige, er det få som kjenner til at *skitten strøm* i strømmettet kan være et reelt helseproblem. Å sette i gang saker vi må regne med å tape, gjør det bare enda vanskeligere å vinne fram for andre i neste omgang.

Søke om å beholde gammel måler, eller få den tilbake?

Det er verd å merke seg at nettselskapene *ikke* er pliktige til å installere nye målere der det er gitt fritak for AMS.

Folk som ønsker å beholde gammel måler, eller vil ha gammel måler tilbake, bør gjøre nettselskapet

oppmerksom på dette. Du bør true med å gjøre nettselskapet ansvarlig for alle helseskader som måtte oppstå av at måleren skiftes ut. Eventuelt kan du be om at ny måler leveres, *men ikke monteres*. Da vil ny måler enkelt kunne ettermonteres ved flytting el.l.

Med en helsebegrunnelse kan du altså søke om fritak fra å få skiftet ut gammel måler og begrunne det med så mange av disse punktene som passer:

1. nettselskapet er ikke pålagt å installere ny måler når det er gitt fritak fra AMS
2. generelt påvist helserisiko fra skitten strøm, selv om trådløs kommunikasjon er de-aktivert (med litteraturliste som under)
3. legeattest på helseplager fra elektromagnetiske felt
4. beskrivelse av egne helseplager, vil stille nettselskapet til ansvar for disse og for nye som kan tilbakeføres til skitten strøm fra ny måler
5. utsettelse bør uansett gis fordi det vil bli foretatt tekniske tester av målere våren 2020
6. trusler om stengning av strøm vil bli møtt med krav til tingretten om midlertidig forføyning

Gebyrer - morgendagens og dagens

Status: Pågår

Nye forskrifter er på høring, og vi kan ikke forsvare å bruke noe vesentlig av innsamlede midler på å sloss mot dagens regler: De virkelig store beløpene ligger foran oss, ikke bak oss. Vi vil i stedet avgi en grundig høringsuttalelse til de nye forskriftene, og så vurdere om det bør tas en konflikt når forskriften foreligger.

Gjennom klagen mot dagens gebyrer har vi likefullt bidratt til at gebyrene i dag omfatter så godt som bare *frammøte for avlesning*.

Vi har nylig sendt et brev til NVE ([bloggpost 13.03.2020](#)) der vi ber om en avklaring om anledningen til å ta gebyr for avlesning. Svaret kan bli avgjørende for de gebyrene som vi har betalt til nå. Vi tror det vil vise seg at gebyret må settes ned til så godt som null. Så det kan være en god idé å vente på svaret fra NVE, selv om det nok vil ta noen uker. Eller du kan bestride gebyret eller betale det med forbehold:

Norges Miljøvernforbund har publisert sin mal for å bestride gebyret. Den finner du [HER](#).

Vi holder fast ved vår anbefaling om å *betale gebyret, men gjøre det med forbehold*. Det gir mindre problemer med inkasso og sinte brev. Du skriver helt enkelt at du mener gebyret ikke er lovlig fastsatt, og at beløpet vil bli krevd tilbakebetalt dersom det viser seg å ikke være rettslig grunnlag for gebyret. Foreldelsesfristen er 3 år for hver innbetaling.

Nedenfor finner du vår oppskrift:

Slik skriver du et betalingsforbehold

til <nettselskapet>

Betalingsforbehold

Undertegnede bestrider grunnlaget for kravet om gebyr for ikke-automatisk avlesing av strømmåler.

<Her kan du velge å ta inn begrunnelsen nedenfor under «Klage over gebyret», men det er ikke avgjørende.>

Jeg forbeholder meg retten til å kreve tilbakebetalt innbetalt beløp. Betalingen kan således ikke anses som endelig oppgjør."

Ta ikke gebyret for retten! Send heller inn en klage

Å ta en sak om dagens gebyrer for retten vil vi ikke anbefale. Det koster fort mange tusen kroner hvis man skal ha advokatbistand, og reglene er under endring slik at utfallet har uansett liten verdi på sikt. Uten advokatbistand må du regne med å tape, og gjør det vanskeligere for de neste som vil ta opp saken rettslig. Resultatet har derfor liten virkning selv om man skulle vinne. Så vent heller på svaret fra NVE (se sak over).

Dersom du vil klage over gebyret til nettselskapet, til NVE eller til El-klagenemnda, kan du bruke følgende tekst:

"Jeg vil med dette klage på ilagt gebyr for ikke-automatisk avlesing av strøm måler.

Jeg aksepterer ikke at nettselskapet fakturerer meg ekstra for «manuell avlesing». Jeg avleser jevnlig og melder inn pr SMS eller via internett. Nettselskapet har ikke rett til å fakturere meg ekstra for dette.

Jeg viser til Kontrollforskriften:

Ifølge disse to paragrafene i Kontrollforskriften er måleravlesning en såkalt «kundespesifikk» kostnad som skal inngå i fastleddet:

§1-3 – Definisjoner

I denne forskrift menes med:

Kundespesifikke kostnader: Kostnader knyttet til kundehåndtering, herunder måling, avregning, fakturering, tilsyn m.v.»

§14-2. a) Fastleddet dekker kundespesifikke kostnader og en andel av de øvrige faste kostnadene i nettet.

Definisjonen av hva som skal dekkes inn under fastleddet, gjelder uansett om man har AMS eller ikke. Kontrollforskriften vi viser til over, ble utgitt i 1999 og gjelder alle typer strømmålere.

Måleravlesning er ikke en «særskilt tjeneste», som går inn under § 17-6 i Kontrollforskriften, fordi det er definert som en del av fastleddet. Man kan ikke fakturere for samme tjeneste to ganger.

Og uansett, selv om avlesning skulle regnes som en særskilt tjeneste, kan ikke en slik tjeneste faktureres uten at avlesning ute hos kunde faktisk skjer, den må avspeile reelle kostnader, og kan heller ikke forhåndsfaktureres. Når kunden har flere målere samme sted, kan kunden heller ikke belastes med en standard enhetspris for alle.

Personvern

Status: oppdrag diskuteres med mulige oppdragstaker. Vi tar gjerne imot innspill til flere oppdragstakere!

En utredning av personvernspørsmål har vært savnet i flere år. Vi vet at Datatilsynet var meget skeptisk til hvordan personvernet ble håndtert under AMS-prosjektets gang. I andre land har personvernet vært blant de avgjørende grunner til at AMS ikke er blitt innført, eller gjort frivillig.

Det trengs en gjennomgang av hva som er blitt gjort av utredninger og av viktige problemstillinger, hva slags målerdata som skapes i den enkelte husholdning, hvem som har kontrollen over dem, og

ikke minst, hvordan vi må forvente at persondata vil bli tilgjengeliggjort i framtida. For eksempel bygger nær sagt alle forretningsmodeller for tida på «overvåkningskapitalisme», altså at private markedsaktører samler opp, raffinerer og selger, kjøper og utnytter kundedata.

Representerer AMS-målerne noen trussel mot personvernet? Kan de rettfærdiggjøres av samfunnsnyttene? Hvilke avveininger er foretatt? Hvor solide er de?

Det er ikke for seint å ta opp dette. For levering av målerdata kan fortsatt endres og formes på mange vis. Det kan gjøres med programvare og det kan gjøres med fysiske tiltak av ulike slag.

Det må altså tas høyde for både GDPR og for hvordan vi kan forvente at regulering i neste omgang vil kunne gi andre enn nettoperatorene tilgang til forbrukerdata såvel som metadata eller "overskuddsdata", eller gi nettoperatorene adgang til å videregjøre slike data.

Samfunnsikkerhet, personsikkerhet og miljøkonsekvenser

Status: Per dato ingen aktivitet. Vi tar gjerne imot innspill til mulige oppdragstakere!

Også en utredning av samfunnsikkerhet har vært savnet i flere år. Når man effektiviserer samfunnets mest sentrale funksjoner ved å gjøre dem avhengige av utstrakt datakommunikasjon og sentraliserte systemer og fjernstyring, gjør man dem samtidig sårbare, både for naturkatastrofer, krig og sabotasje og for feil. Willoch-utvalgets rapport advarte mot slikt. Sikkerhetsekspertene advarer mot slikt, og samfunnets sårbarhet er også et stort tema for forskere innen IKT-systemarkitektur i forbindelse med 5G-visjonen, og som forskerne forsøker å få kontroll over *i parallell og i etterkant* av at 5G-systemer rulles ut (se f.eks. <http://www.cost-recodis.eu/>). 5G er jo nettopp en slik visjon om sterk avhengighet av datakommunikasjon og sentralisert drift.

Det trengs en utredning som ser på hvordan hensynet til samfunnsikkerhet har vært veid mot fordelene ved sentralisert drift og avregning og fjernutkopling av abonnenter. Svikt i forsyning og fjernstyring vil også ramme de enkelte hushold eller områder. En infrastruktur basert på hyppig, i biologisk forstand nærmest konstant, trådløs kommunikasjon har konsekvenser ikke bare på menneskers helse, men på miljøet omkring oss, f.eks. på insekter og fugl. Miljøkonsekvensene er tema som er på vei opp på den internasjonale miljøagenda ([bloggpost 29.12.2017](#)).

Vi trenger en oversikt, og det bør vurderes hvilke juridiske muligheter der er for å vinne fram mot at AMS-målere for strøm og skal være tillatt i sin nåværende og/eller forventede form utfra disse perspektivene. En relevant juridisk utredning foreligger i form av advokat Christian F Jenssens RESPONSUM om lovligheten av 5G, som du kan laste ned [HER](#), og som du finner i boka *Einar Flydal og Else Nordhagen (red.): «5G og vår trådløse virkelighet – høyt spill med helse og miljø»* (590 sider, Z-forlag, kan bestilles [HER](#)).

Bevisutvikling

Hensikten med bevisutviklingen er å kunne framlegge testresultater på områder som i dag er svakt dokumentert og kan ha juridisk vekt eller styrke troverdigheten i retten i arbeidet mot AMS-målerne. Arbeidet forsøkes likefullt utført så objektivt og nøytralt som mulig. Resultater skal rapporteres åpent uansett hva slags funn som blir gjort.

Arbeidet med bevisutvikling finansieres så langt over den innsamlingen som er avsatt til nettopp dette. Se aksjonens innsamlingside: <http://bidra.no/ams>. Samlet budsjett er per dato 200 000 kroner, hvorav er samlet inn 107 200 kroner. Innsamlingen til bevisutvikling har pause, men vil bli åpnet igjen før 1. mars.

Skitten strøm og tekniske egenskaper

Status: Under forberedelse. Forventet start februar/mars.

Se beskrivelse over.

Påvirker AMS-målerne blodplatene?

Status: Under forberedelse. Forventet start mars/april.

Flere tester har demonstrert at eksponering for mikrobølget stråling påvirker blodplatene (røde blodlegemer), blant annet ved at de danner *rouleaux*. Det er ikke en naturlig tilstand. Når det dannes slike, kan oksygentilførselen til tynne blodårer hemmes. Bilder av slike virkninger fins rundt om på YouTube og fenomenet er beskrevet i forskningsartikler. Slike virkninger bør være lette å gjenta ved forsøk med AMS-målere.

Vi vil se om vi finner slike effekter. Teknikken for å gjøre slikt, er såkalt mørkefeltmikroskopi. Vi har avtale om forsøk, og utstyr for filming av blodprøver under mikroskop er under anskaffelse.

Eksponering av dyr

Status: pågår

En dyrebutikk på Sørlandet har rapportert om at 20 hamstre døde i pulje etter pulje etter at det ble montert AMS-måler bak veggen til burene ([bloggpost 24.08.2018](#)). Etter at måleren ble skjermet med en blyplate, døde ingen hamstre lenger, har innehaveren fortalt. Det tok 1 til 3 uker før hamsterne reagerte. Dette er bare ett av mange tilfeller som er rapportert: Det er også rapportert om undulater som dør i tur og orden, og hund etter hund som utvikler kreft hos samme eier. Hundene har hatt soveplass rett ved sikringsskapet Det fins også en rekke rapporter som er mer eller mindre godt verifiserte på at dyr reagerer på slik eksponering. Slike funn er fullt i tråd med den forskningen som «ICNIRP-kartellet» *sorterer bort* før det konkluderer med at «kunnskapsstatus er at det ikke er påvist noen helseskader». (Hvordan sorteringen foregår er dokumentert i 5G-boka (Flydal og Nordhagen, nevnt over).

Smådyr har lynraskt stoffskifte. Det betyr at virkningene kommer raskere enn på mennesker: Hamstre lever i rundt 2 år. Hunder kanskje i 12 år. Vi kan dermed røft regnet bruke 7-gangeren på hunder og 40 gangeren på hamstre. Innen toksikologi er det vanlig å regne med at høyere dose gir raskere virkning, og at virkninger på smådyr kan forventes å ha overføringsverdi på mennesker. Det er derfor akseptabelt å foreta forsøk med sterkere eksponering og på smådyr.

Vi foretar for tida et slikt forsøk. Eksponeringen ligger selvsagt langt under dagens anbefalte grenseverdier for mennesker. For dyr setter ikke strålevernforskriften noen grenseverdier i det hele tatt.

Annen bevisutvikling

Vi arbeider med enkelte andre ideer.

Einar Flydal, den 14. februar 2020